KLM Koninklijke Luchtvaart Maatschappij nv

KLM "verantwoord reizen" Protocol

Aanleiding

Via de beleidsdirectie van het ministerie van I&W is aan alle betrokken organisaties in de luchtvaartsector gevraagd om vanuit het eigen organisatie perspectief de protocollen (het handelingsperspectief) te geven ten behoeve van de 1,5 meter samenleving.

Deze protocollen focussen op de richtlijnen waarmee de luchtvaart als vitale sector binnen de 1,5 meter samenleving maatschappelijke en economische activiteiten kan ontplooien.

Dit protocol is dan ook een inventarisatie van de wijze waarop KLM en KLC (hierna tezamen KLM genoemd) vorm hebben gegeven aan de fors afgeschaalde operatie in de 1,5m samenleving. In dit protocol komen onder andere de volgende punten aan de orde:

1. Wat heeft de organisatie zelf gedaan om in de bedrijfsvoering maatregelen te treffen tegen verspreiding van Covid-19 en welke protocollen worden daarbij gehanteerd?
2. Wat betekent de "1,5 meter samenleving" voor de organisatie en operationele bedrijfsprocessen?
3. Wat heeft KLM van de (Rijks)overheid nodig om bepaalde acties te realiseren?
4. Wat is onmogelijk om voor KLM als bedrijf te realiseren of waar lopen wij tegen beperkingen aan?

KLM maatregelen tegen Covid-19: algemeen

Sinds de eerste tekenen van de uitbraak van Covid-19 zijn de activiteiten en maatregelen van KLM gericht geweest op het verantwoord afschalen en in stand houden van de benodigde vlucht operatie en de daarvoor noodzakelijke "vitale[1]" operationele processen.

Hiertoe is maximaal gebruik gemaakt van het Integrated Safety Management Systeem (ISMS). Dit systeem is onderdeel van de door de overheid gecertificeerde activiteiten van KLM.

Binnen het ISMS zijn vanaf half januari 2020 risicoanalyses uitgevoerd welke zich specifiek richten op de uitbraak van het virus en de impact op KLM. Input hiervoor wordt verkregen uit externe bronnen zoals RIVM, ECDC en WHO, maar ook uit de eigen rapportagesystemen en op basis van de in huis aanwezige specialistische kennis op het gebied van veiligheid en gezondheid.

De analyses zijn gericht op het in kaart brengen, beoordelen en waar noodzakelijk mitigeren van de risico's voor medewerkers en passagiers. De actuele situatie wordt nauwlettend gevolgd en de analyses worden waar nodig aangescherpt, aangepast of aangevuld.

De processen in het ISMS zien verder ook toe op de implementatie en borging van noodzakelijke dan wel gewenste beheersmaatregelen. KLM heeft daarbij de richtlijnen en aanwijzingen opgevolgd van de Nederlandse overheid en de Europese/mondiale luchtvaart en gezondheidsautoriteiten.

[1] Zie brief minister van I&W en bijlage van RIVM IENW/BSK-2020/60428

Snel na de eerste berichtgeving, half januari, is hiervoor een dagelijkse informatiestroom opgezet naar medewerkers in de operatie en in kantooromgeving en is actief contact gezocht met passagiers en partners.

KLM maatregelen tegen Covid-19: van bronaanpak tot persoonlijke bescherming

De aanpak van KLM is gebaseerd op de arbeidshygiënische strategie. Binnen KLM de "Risk Control Strategy (RCS)" genoemd. Deze insteek zorgt er voor dat risico's zo veel mogelijk bij de bron worden aangepakt. Hierdoor wordt zo min mogelijk een beroep gedaan op de inzet van (beperkt beschikbare) persoonlijke beschermingsmiddelen, behalve in specifieke situaties welke in het protocol verder worden uitgewerkt.

De RCS bestaat eruit dat als eerste maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat er een besmettingsrisico in de werkomgeving aanwezig kan zijn. Deze 'bron' aanpak zal echter niet altijd (volledig) mogelijk zijn.

Indien werken in een omgeving met een zeker besmettingsrisico niet te vermijden is, worden technische en organisatorische maatregelen getroffen om besmetting te voorkomen. Hier geldt dat de processen van KLM, onderdeel uitmaken van de vitale processen binnen Nederland.

Tot slot zijn er specifieke situaties waarbij het gebruik van persoonlijke beschermings-middelen noodzakelijk is.

KLM maatregelen tegen Covid-19: Huidige maatregelen en segmentering

De door KLM genomen (beheers)maatregelen sluiten aan op de maatregelen in de Nederlandse samenleving. Daarnaast gelden specifieke maatregelen voor de KLM-bedrijfsprocessen. Deze maatregelen zijn naar de aard van de bedrijfsprocessen opgesplitst in de volgende segmenten:

1. Algemene maatregelen
2. Maatregelen op Schiphol en in de grond processen boven de vleugel.
3. Grondprocessen onder de vleugel inclusief onderhoudsactiviteiten.
4. Vlucht uitvoering inclusief product naar de passagiers aan boord en crew stop-over in het buitenland.
5. Training en verplichte medische keuring
6. Werken in kantoor omgeving.

De concrete uitwerking van de belangrijkste maatregelen en gevolgde aanpak/segmentering treft u aan in de bijlagen bij deze brief.

Betekenis van de 1,5 meter samenleving voor KLM

Zoals bovenstaand beschreven, is de 1,5 meter samenleving voor KLM al weken de nieuwe werkelijkheid. Door de genomen maatregelen is KLM in staat geweest om te blijven opereren. Weliswaar is het aantal vluchten door de wereldwijde beperkingen en vliegverboden aanzienlijk gedaald, maar waar nodig kon en kan KLM haar vliegoperatie ook opschalen voor repatriëringen en het vervoeren van medische hulpgoederen.

De 1,5 meter samenleving heeft uiteraard impact, namelijk 1) in operationele processen en aan boord van vliegtuigen waar aanvullende maatregelen van kracht zijn (zie hierboven) en 2) het kantoorpersoneel is grotendeels werkzaam vanuit huis. Hiermee is KLM in staat het huidige productieniveau de komende tijd op verantwoorde wijze uit te voeren en, indien economisch mogelijk dan wel qua humanitaire/repatriëring verplichting wenselijk, op te voeren.

Onze verwachting is dat het huidige afgeschaalde productieniveau de komende 2 maanden min of meer gelijk zal blijven. Na deze 2 maanden hopen en verwachten wij de productie enigszins te kunnen verhogen, echter nog altijd significant lager dan onze historische niveaus en lager dan wij voor dit jaar in de planning hadden staan. De huidige maatregelen, zoals weergegeven in dit protocol, zijn doeltreffend voor de komende maanden. Indien er nieuwe knelpunten of risico's ontstaan zullen wij dat via ons reguliere proces effectief mitigeren. Dit geldt zowel voor onze interne processen t.b.v. bescherming van onze medewerkers als voor onze passagiers en de daarvoor gebruikte infrastructuur op Schiphol (en de rest van de wereld). Vanzelfsprekend is ergens een maximum aan de mogelijkheden binnen de bestaande infrastructuur, maar dit maximum is nog niet inzicht. Tot die tijd beweegt de KLM-organisatie en operatie zo goed als dat kan mee met de lopende ontwikkelingen in Nederland en de wereld.

De komende periode zorgen wij tevens voor planontwikkeling en het borgen van maatregelen over de wijze waarop operatie en kantooromgeving geleidelijk weer kunnen worden opgeschaald. Zulks in lijn met aanpassingen vanuit de overheid en op basis van de RIVM-richtlijnen.

Binnen de afspraken van het 1,5 meter samenleving concept vormt de "omvang" van de passagiersstroom daarbij wellicht de grootste uitdaging.

Hulpvraag aan de overheid

Gelet op snel veranderende ontwikkelingen in de afgelopen weken, is het aannemelijk dat KLM van de (Rijks)overheid in de nabije toekomst ondersteuning nodig zal hebben om bepaalde acties te realiseren.

Ondanks dat deze benodigde ondersteuning op dit moment nog niet tot in detail inzichtelijk is te maken, valt daarbij bijvoorbeeld te denken aan:

- Dynamisch, effectief en efficiënt mee schakelen als het gaat om aanvragen en verlengen van ontheffingen;
- Voorzien in aanvullende en ondersteunende wet en regelgeving;
- In stand houden van een pan-Europees en mondiaal level playing field;

- Faciliteren van een "Covid schoon gebied" op de belangrijkste luchthavens;
- Ondersteuning bij scenario ontwikkeling om weer op te schalen naar normale bedrijfsvoeringsniveaus. Inclusief exit strategie en alternatieven t.b.v. het afschalen van de maatregelen;
- Ondersteuning in verkrijging PBM's om opvoeren van de werkzaamheden mogelijk te maken;

Beperkingen en onmogelijkheden

Ten aanzien van beperkingen en (on)mogelijkheden is het nu nog te vroeg om concrete voorbeelden te geven. Wel valt te denken aan de l zichtbare beperkingen in de huidige maatregelen (bijlagen) en de beperkingen die een 1,5 meter samenleving gaan brengen voor de beschikbare ruimte in de passagiersgebieden op Schiphol versus de passagiers die KLM aan boord kan en wil vervoeren. Bij een bepaald volume aan passagiers is de kans groot dat beperkingen gaan optreden. Het is daarbij aannemelijk dat wij tegen zaken zullen aanlopen die voor ons en onze ketenpartners onmogelijk zonder hulp van de overheid te realiseren zijn of waar wij tegen beperkingen aanlopen.

KLM zienswijze op mogelijkheden binnen de beperkingen

Voor wat betreft de passagiersaantallen aan boord van onze vliegtuigen voorziet KLM een continuering van de aanpak langs de stappen in de arbeidshygiënische strategie. Het zo veel als mogelijk bij de bron aanpakken van risico's.

KLM is daarbij voorstander van een insteek op bronaanpak door middel van een stelsel van health certificaten, health checks (in één of andere vorm), exit en entry controles waarmee er binnen en op Schiphol in analogie van security een "schoon gebied" ontstaat. De overheid zou deze taak centraal bij de luchthaven moeten beleggen.

De logistieke processen op de luchthaven laten dit anders dan in bijvoorbeeld het OV prima toe. Support voor deze aanpak vanuit de politiek is wenselijk en kan in samenwerking met Schiphol en overheid verder uitgewerkt worden.

Aanvullend blijven de ventilatie en hygiëne maatregelen aan boord ondersteunend en bieden deze een prima technisch en organisatorisch vangnet voor een eventueel besmettingsgeval aan boord tijdens de vlucht (Zoals door WHO, ECDC, RIVM en IATA onderschreven).

Mocht het in bepaalde gevallen, zoals sommige vluchten naar hoog risicogebieden, nodig zijn dan kunnen de bronmaatregelen en technische- en organisatorische maatregelen verder worden aangevuld met het, tijdelijk, toepassen van mondmaskers.

Een alternatieve keuze zoals voor bijvoorbeeld een halvering van de bezetting aan boord is geen bronmaatregel in termen van voorkomen dat besmetting aan boord van vliegtuigen verspreid kan worden. KLM is hier dan ook geen voorstander van. Daarnaast levert dit geen exacte 1,5 meter social distance op. Wel kunnen bij gebrek aan duidelijke (mondiale) afspraken en limieten naar de toekomst de volgende risico's ontstaan.

Bij gebrek aan duidelijke (mondiale) afspraken en limieten tav bezetting aan boord kunnen naar de toekomst de volgende risico's ontstaan.

1. Beperken van het level playing field van betrokken luchtvaartmaatschappijen en airports.
2. In geval van beperking van de hoeveelheid passagiers aan boord kan bij toename van passagiersaantallen het effect van inefficiënte vluchtuitvoering (halflege toestellen maar grotere demand) ontstaan met de daarbij optredende toename van de CO2-uitstoot per passagier.

Tot slot dient zich bij het oppakken van de uitdagingen die voor ons liggen de vraag aan of de 1,5 meter samenleving een mathematische "liniaal" samenleving is? Kan het zijn dat de 1,5 meter samenleving ook metaforisch kan worden toegepast? Een samenleving die risico bewust is en fysieke grenzen hanteert waar het moet en sociale nabijheid toe staat waar het kan. Fysieke grenzen die gehanteerd worden als iemand duidelijk en beargumenteerd een risico vormt voor de mensen om zich heen. Een samenleving waarbinnen de grens van 1,5 meter niet een afstand op een liniaal is maar een dynamische op risico afgestemde afstand waarin "social distance" geen belemmering vormt om samen te werken en "physical distance" genoeg ruimte geeft om risico's laag te houden. Kortom een samenleving die verantwoord reizen mogelijk maakt.

Bijlage: Belangrijkste maatregelen per segment.

Segment 1	Situatie	Bronaanpak	Technische en/of Organisatorische maatregel	Persoonlijke Beschermings-Middelen (maskers, handschoenen etc.)
Algemene maatregelen[2]. (deze maatregelen moeten altijd worden opgevolgd in alle onderstaande segmenten)	Basis regels voor alle processen van KLM.	- Medewerkers van KLM werken vanuit huis. - Uitzondering zijn de werknemers in cruciale functies binnen het vitale proces. - Daarnaast heeft KLM een HR-beslisdiagram[3] gecommuniceerd en beschikbaar gesteld aan al haar personeel. - De uitgangspunten zijn; - Niet naar het werk gaan door werknemer bij vermoeden van Corona-infectie van jezelf of een gezinslid. - Niet naar het werk gaan bij verkoudheidsklachten. - Niet naar het werk gaan als een gezinslid koorts heeft. Pas weer naar het werk gaan als werknemer of - gezinslid minimaal 24 uur - klachtenvrij is. - -Beleid bescherming van functionarissen met een kwetsbare gezondheid	- Geen handen schudden. - Regelmatig de handen wassen en/of gebruik maken van desinfecterende handgel alcohol. (volgens de instructie[4]) - Gezicht niet of zo weinig mogelijk aanraken, in de elleboog niezen/ hoesten. Gebruiken van papieren zakdoekjes - Houd zoveel mogelijk 1,5 meter afstand, zowel bij het vervoer naar en van de werkplek als op de werkplek zelf. - Pas daarop het werk aan en richt de werkplek hierop in. - Indien minder dan 1,5 meter onvermijdbaar is, risicoanalyse uitvoeren en alternatieve beheers-maatregelen vast stellen en implementeren. - Regelmatig schoonmaken van de werkplekken. - Als het kan werkplekken en spullen desinfecteren met speciale reiningingsmiddelen.[5] - Houd materieel, gereedschap schoon. - Ventileer werk- en kantoorruimte. - Werk zoveel mogelijk in vaste teams	- Geen. - Wel alle hygiënische voorzorgs-maatregelen. - Houd PBM's schoon.

[2] https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/veelgestelde-vragen-over-de-aanpak-van-het-nieuwe-coronavirus-in-nederland

[3] HR beslisdiagrammen voor KLM personeel. “03042020-Stroomschema-wel-of-niet-werken-corona-NL”en “03042020-Stroomschema-Crew-nieuw-NL”

[4] Safety Services Information Leaflet (SSIL) handhygiëne

[5] In de luchtvaart zijn vaak special reinigingsmiddelen voorgeschreven in verband met certificatie eisen.

Segment 2	Situatie	Bronaanpak	Technische en/of Organisatorische maatregel	Persoonlijke Beschermings-Middelen (maskers, handschoenen etc.)
Specifieke segmenten of werksituaties (maatregelen ter aanvulling of vervanging van de algemene preventieve maatregelen die voor segmenten in het bedrijf gelden)				
Maatregelen op Schiphol en in de grond processen boven de vleugel.	Passageprocessen van check in tot boarding	Zie segment 1 plus aanvullend of ter vervanging. - Mensen met zichtbare verkoudheidsklachten en/of koorts worden niet aan boord gelaten - Grondpersoneel zal alleen aan boord gaan van het vliegtuig tijdens de grondstop wanneer dat absoluut noodzakelijk is voor de uitvoering van de werkzaamheden. Daar waar mogelijk worden alternatieve procedures gebruikt om het aan boord gaan zoveel mogelijk te vermijden.	Zie segment 1 plus aanvullend of ter vervanging. - Bij alle passage processen wordt 'social distancing' met een afstand van 1,5 meter zoveel mogelijk aangehouden tussen alle personen. Dit wordt o.a. bereikt door het aanbrengen van 1,5 meter markeringen, plaatsen van scheidingsmateriaal, afblokken van balies/ruimtes/stoelen/selfservice machines/service lanes, toepassen digital queue management ter voorkoming van rijen, aanbrengen van looproutes, uitdelen van communicatie materialen, reductie passagiers in bussen airside, inforschermen, boodchappen via omroep installaties, pre-flight informatie en notificaties naar passagier, etc. Gaarne verwijzen we ook naar het protocol van Schiphol waar deze maatregelen verder worden geduid. - De 1,5 meter richtlijn wordt gevolgd en Schiphol en KMAR helpen om deze te handhaven. - Op plekken waar de 1,5 meter praktisch niet kan worden gehandhaafd worden aanvullende maatregelen genomen. Schermen bij de balies zijn daar een goed voorbeeld van. - Vliegtuigen worden preventief gedesinfecteerd wanneer een vlucht vanuit een gebied komt	Zie segment 1 plus aanvullend of ter vervanging. - Als direct contact met passagiers (minder dan 1,5 meter) echt niet te vermijden is, worden extra beschermende maatregelen genomen zoals mondmaskers en handschoenen. Bijvoorbeeld bij temperatuurmeting passagiers of voor Security Services bij het opvangen van Unruly passagiers.

			met een hoog risico op besmetting. - Vliegtuigen worden schoongemaakt en gedesinfecteerd wanneer er een vlucht heeft plaatsgevonden met de passagier die symptomen vertoond van COVID-19 en een epidemiologische achtergrond heeft. - Tijdens een grondstop worden passagiers niet langer dan 30 minuten zonder voldoende ventilatie aan boord gehouden.	

Segment 3	Situatie	Bronaanpak	Technische en/of Organisatorische maatregel	Persoonlijke Beschermings-Middelen (maskers, handschoenen etc.)
Specifieke segmenten of werksituaties (maatregelen ter aanvulling of vervanging van de algemene preventieve maatregelen die voor segmenten in het bedrijf gelden)				
Grondprocessen onder de vleugel inclusief onderhoud zowel in de vliegoperatie als in de onderhouds-processen op SPL-Oost.	Medewerkers moeten in de nabijheid van elkaar werkzaamheden uitvoeren. Voorbeelden: Onderhoud aan vliegtuig of componenten. Tijdens laden en lossen in om het vliegtuig waarbij de 1,5 mtr afstand niet kan worden gehouden. Het installeren en tillen van zware lasten (onderdelen) in moeilijk bereikbare locaties waar geen gebruik gemaakt kan worden van tilhulpen.	Zie segment 1	Zie segment 1 plus aanvullend of ter vervanging. - In de grondprocessen wordt social distancing maximaal toegepast door het aanbrengen van scheidingsmateriaal (o.a. in pushback trucks), reductie van aantal medewerkers in vervoer airside, aanpassen meubilair opstelling in rust/wacht ruimtes, reductie aanwezigheid medewerkers (minimale bezetting), spreiding van rusttijden, maximaal aantal medewerkers per ruimte, looproutes, extra parkeergelegenheid nabij Schiphol centrum, etc. - -Indien het voor bepaalde processen noodzakelijk is om toch af en toe af te moeten wijken van de 1,5 meter regel dan is dat op basis van risicoanalyse mogelijk. - -RIVM en ECDC[6] (de Europese RIVM) geven aan dat in die gevallen het risico pas toe neemt als meer dan een kwartier dicht bij elkaar wordt gewerkt. - Grondpersoneel zal alleen aan boord gaan van het vliegtuig tijdens de grondstop wanneer dat absoluut noodzakelijk is voor de uitvoering van de werkzaamheden. Daar waar mogelijk worden alternatieve procedures gebruikt om het aan	Zie segment 1 Buitenlandse klanten/operators eisen het verplicht dragen van maskers tijdens het uitvoeren van werkzaamheden aan hun vluchten/vliegtuigen

[6] https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/Contact-tracing-Public-health-management-persons-including-healthcare-workers-having-had-contact-with-COVID-19-cases-in-the-European-Union%E2%80%93second-update_0.pdf (Table 1.Classification of contact based on level of exposure)

			boord gaan zoveel mogelijk te vermijden. - voor het onderhoud van tafels en cockpitonderdelen worden desinfectantia gebruikt voor desinfecteren voordat onderhoud start. - Tijdens het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden moet de 1,5 meter afstand zoveel mogelijk nageleefd worden. Afwijken hiervan mag als de werkzaamheden als volgt georganiseerd worden: - Waar medewerkers toch werkzaamheden moeten doen binnen een afstand van 1,5 meter worden 'vaste koppels' samengesteld aan het begin van de shift. - Het vliegtuig of werkgebied zoveel mogelijk indelen in gescheiden werkgebieden. - Teams maken hier aan het begin van de shift, tijdens de check-in, werkafspraken over.	

Segment 4	Situatie	Bronaanpak	Technische en/of Organisatorische maatregel	Persoonlijke Beschermings-Middelen (maskers, handschoenen etc.)
Specifieke segmenten of werksituaties (maatregelen ter aanvulling of vervanging van de algemene preventieve maatregelen die voor segmenten in het bedrijf gelden)				
Vlucht uitvoering inclusief product naar de passagiers aan boord en stop-over in het buitenland.	Zie segment 1	Zie segment 1 plus aanvullend of ter vervanging. - Flight crew dient zichzelf in de gaten te houden voor wat betreft symptomen van COVID-19 en dient het bedrijf z.s.m. hierover te informeren. - Mensen met zichtbare verkoudheidsklachten en/of koorts worden niet aan boord gelaten	Zie segment 1 plus aanvullend of ter vervanging. - Aan boord gebruikte zuurstofmaskers worden of gronding schoongemaakt en gedesinfecteerd, of worden weggegooid, afhankelijk van het type zuurstofmasker. - Het HEPA-luchtfiltersysteem wordt in werking gesteld zodra passagiers aan boord gaan en wordt pas uitgezet als alle passagiers weer van boord zijn. - Waar mogelijk zijn aan boord organisatorische en product aanpassingen doorgevoerd (catering tot een minimum beperkt e.d.). Snacks worden voor het boarden op de stoelen gelegd. - Er zijn duidelijke instructies voor de crew en er zijn voldoende Persoonlijke Beschermings Middelen aan boord om de bemanning extra te beschermen indien er verdenking ontstaat op een passagier met COVID-19. Hierbij zijn uitgebreide instructies voor cabine crew beschikbaar over hoe te handelen wanneer er zich een passagier aan boord bevindt die COVID-19 symptomen vertoont (quarantaine aan boord, beschikbare Persoonlijke Beschermings Middelen, etc.) - De cabine crew wordt aan boord zo ingedeeld dat ieder bemanningslid een eigen gebied heeft qua verantwoordelijkheid waarmee de bewegingen door het	Zie segment 1 plus aanvullend of ter vervanging. - Mondmaskers en handschoenen worden beschikbaar gesteld voor bemanningen. Mondmaskers worden op een beperkt aantal vluchten ook beschikbaar gesteld aan passagiers. - Voor wat betreft mond-maskers voor crew volstaan chirurgische en FFP1 maskers. - Op alle vluchten zijn Universal Precaution Kits aan boord. KLM kent de "standard" precaution kit die al aan boord was voor de COVID-19 uitbraak en een speciale corona kit die extra aan boord is gebracht na de uitbraak van COVID-19. Crew is getraind in het gebruik van deze kits. - Aan boord zijn voldoende desinfectie gels beschikbaar om handhygiëne te waarborgen. - Op specifieke bestemmingen met een hoog risico past KLM additionele maatregelen toe om besmetting tegen te gaan: de gangpad stoel wordt geblokkeerd, mondmaskers worden beschikbaar gesteld aan passagiers en crew.

			vliegtuig heen geminimaliseerd worden. - Aan boord van KLM vliegtuigen wordt 1 toilet geblokkeerd voor de flight crew. - Toegang tot de cockpit wordt gelimiteerd tot alleen de hoogstnoodzakelijke bezoeken. Dit gebeurt door dedicated Cabin Crew. - Onnodig lange turn-arounds en layovers worden zoveel mogelijk vermeden voor gebieden met een verhoogd risico op besmetting. - Waar een layover onvermijdelijk is in een hoog risico gebied wordt contact tussen crew en lokale bevolking zoveel mogelijk gereduceerd (aparte routes over luchthavens, etc). - Tijdens een layover in een gebied met een verhoogd risico op besmetting worden er restricties ingesteld voor het verblijf in het crew hotel (op de kamer verblijven, room service, etc). - Wanneer de bemanning een layover heeft op een buitenstation worden ze geïnformeerd over de lokale beschermingsmaatregelen en gezondheidsinstructies.	

Segment 5	Situatie	Bronaanpak	Technische en/of Organisatorische maatregel	Persoonlijke Beschermings-Middelen (maskers, handschoenen etc.)
Specifieke segmenten of werksituaties (maatregelen ter aanvulling of vervanging van de algemene preventieve maatregelen die voor segmenten in het bedrijf gelden)				
Training en verplichte medische keuring	Trainingen algemeen	Zie segment 1	Zie segment 1 plus aanvullend of ter vervanging. Training wordt alleen uitgevoerd indien strikt noodzakelijk. Waar nodig zijn due dates (tijdelijk) verruimd op basis van een ontheffing door de autoriteiten.	Zie segment 1 plus aanvullend of ter vervanging.

	Simulator training	Zie segment 1	Zie segment 1 plus aanvullend of ter vervanging.
			
			- tijdens de training wordt geen gebruik gemaakt van;
			  - oxygen masks
			  - smoke goggles
			  - smoke generator
			- Voor tijdens en na trainingssessie gelden aangepaste protocollen die toezien op hygiëne.
			- Observanten zijn niet toegestaan zodat altijd met minimaal benodigd aantal personen wordt getraind.
				Zie segment 1 plus aanvullend of ter vervanging.

	Flight safety Training	Zie segment 1	Zie segment 1 plus aanvullend of ter vervanging. - Klassen zijn verkleind van 30 naar 6 deelnemers. Deel van het trainingsprogramma is omgezet in een digitale leerweg.	Zie segment 1 plus aanvullend of ter vervanging.
	(vlieg) Medische keuringen	Zie segment 1	Zie segment 1 plus aanvullend of ter vervanging. Aangepast keuringsprotocol vastgelegd. Waar mogelijk aangepast om zo veel mogelijk contact te vermijden. In andere gevallen PBM-gebruik. Gebruikte (meet)instrumenten worden na elke keuring ontsmet.	Zie segment 1 plus aanvullend of ter vervanging. Keuringspersoneel draagt mondmaskers en handschoenen tijdens die activiteiten en handelingen die binnen de 1,5 meter grens dienen plaatst te vinden.

Segment 6	Situatie	Bronaanpak	Technische en/of Organisatorische maatregel	Persoonlijke Beschermings-Middelen (maskers, handschoenen etc.)
Specifieke segmenten of werksituaties (maatregelen ter aanvulling of vervanging van de algemene preventieve maatregelen die voor segmenten in het bedrijf gelden)				

Werken in kantoor omgeving.	Zie segment 1	Zie segment 1
		
		- In kantooromgevingen zijn de bedrijfsrestaurants gesloten ook op plekken waar, bij uitzondering, werknemers met cruciale functies binnen het vitale proces werkzaam zijn.
			Zie segment 1 plus aanvullend of ter vervanging.
			
			- BHV procedures zijn per gebouw aangepast.
			- BHV: Reanimatierichtlijnen zijn in lijn met Nederlandse Reanimatie Raad aangepast, nl
			  - GEEN beademing meer, ook niet met pocketmask of kiss of life.
			  - Bij verdenking Corona alleen AED gebruiken, ook geen massage meer
			  - Bij niet duidelijke of bewezen Corona infectie: massage + AED
				Zie segment 1